

VI Bodemnieuwsbrief

Jaargang 3, nummer 11 / november 2011

Oplage: 384

Aanmelden voor de VI Bodemnieuwsbrief kan bij: Danielle.Bruggeman@minvrom.nl

De VI Bodemnieuwsbrief verschijnt maandelijks en is met name bestemd voor medewerkers van het Bodemproject van de VROM-Inspectie. Met ingang van augustus 2009 is de VI Bodemnieuwsbrief ook beschikbaar voor handhavingpartners van de VI.

Inhoud

De nieuwsbrief bevat standaard de volgende rubrieken. Niet altijd is er voor elke rubriek nieuws.

- Nieuws van VI en IVW
- Bodemsignalen: de resultaten
- Tweede Kamer
- Beleid en regelgeving
- BRL's en NEN's
- Praktische info
- Juridische info
- Cursussen
- Bodemnieuws uit dagbladen, van radio, tv en internet
- Bodemsignalen
- Bodemlinks

Nieuws van VI en IVW

Eerste indrukken uit de Actiemaand Grondopslag

Veel grondbedrijven maar ook gemeenten voegen verschillende partijen grond samen zonder dat zij over de daarvoor benodigde erkenning beschikken. Op basis van deze constatering heeft de VROM-Inspectie in november de Actiemaand Grondopslag georganiseerd. Hier alvast enkele eerste indrukken.

Resultaten van een controledag van twee bodemhandhavers.

Er zijn negen locaties bezocht; een gemeentelijk gronddepot en acht bedrijfslocaties. Van te voren waren de locaties willekeurig geselecteerd op basis van lokale bekendheid van de handhavers. De bevindingen waren als volgt:

- vier keer is geconstateerd dat de verschillende partijen grond afdoende gescheiden waren; geen overtreding;
- twee keer was er (vrijwel) geen grondopslag op het terrein;
- drie keer is een overtreding geconstateerd i.v.m. samenvoegen van verschillende partijen grond. Gezien de ernst van de overtreding krijgt één bedrijf een last onder dwangsom. Bij twee andere bedrijven wordt volstaan met een waarschuwing.

Opvallend was dat bedrijven en de gemeente waarbij geen overtreding was geconstateerd, aangaven dat zij maatregelen hadden genomen nadat ze onlangs waren geïnformeerd onder meer door de VROM-Inspectie. Eén bedrijf was gestart met het halen van een erkenning voor de BRL 9335.

Algemene effecten

Voor aanvang van de actiemaand heeft de Inspectie de branche en gemeenten uitgebreid geïnformeerd. Zie www.vrominspectie.nl/bodem. Daar zien we nu al effecten van. Op het moment dat het rapport 'Grond-op-hopen' uitkwam waren 178 bedrijven of gemeenten erkend, nu zijn dit er al 233. Nog steeds krijgen we berichten bijvoorbeeld van gemeenten die aangeven welke verbetermaatregelen op stapel zijn gezet of we horen van commerciële grondbanken die hun

diensten aan loonwerkers en gemeenten aanbieden. De naam van het Inspectierapport is zelfs als domeinnaam geclaimd door een bedrijf: www.grondophopen.nl. We merken dat naleving bij grondopslag nu al beter op de kaart staat, ook bij de gemeentelijke en provinciale handhavers. Velen waren nog niet bekend met het feit dat zij bij controle van hun inrichtingen ook bevoegd zijn voor de BRL 9335.

Bodemsignalen: de resultaten

Toepassing niet toepasbare grond??

Bij het Toezichtloket is een signaal ontvangen over een partijkeuring die op een aantal punten niet voldeed. Het bleek dat er verschillende partijen samen gekeurd zijn. Dit is niet toegestaan. Deze zaak kreeg een staartje in de sfeer van de ketenhandhaving grond. Het bleek om een partij niet toepasbare grond te gaan. Tussen gemeente (opdrachtgever project), provincie en Inspectie ontstond discussie of deze partij onder de noemer 'tijdelijke uitplaatsing' toegepast kon worden binnen het werk. Hieronder de details.

In een gemeente is een nieuwe woonwijk gepland. Hier is grond vrijgekomen en in depot gezet, om afzet mogelijk te maken is een keuring uitgevoerd. De uitkomst was dat één depot in de klasse niet toepasbaar is gevallen op basis van bestrijdingsmiddelen en de rest van de depots in de klasse Industrie. Grond van de klasse Industrie is vervoerd t.b.v. werkzaamheden aan een snelweg. De partij niet toepasbare grond moet naar de mening van de Provincie Utrecht en de VI afgevoerd worden naar een erkend verwerker of naar een stort locatie. De gemeente was van mening dat de grond toegepast kan worden binnen het plangebied. Dit onder de noemer van tijdelijke uitname en de op en nabij regeling. Bovendien zou de gemeente op zeer korte termijn een nieuwe Bodemkwaliteitskaart vaststellen. In deze kaart zal de grens voor bestrijdingsmiddelen verhoogd worden waardoor de huidige situatie zich waarschijnlijk niet meer voor zal doen. Er is advies gevraagd aan Bodem+ over deze interpretatie. Vast is komen te staan dat er geen sprake is van een nuttige toepassing omdat het geen toepasbare grond is. Omdat geen sprake is van toepasbare grond wordt niet voldaan aan Bbk en is hier sprake van overtreding van het verbod op het storten van afvalstoffen buiten inrichtingen (Wm 10.2 eerste lid). Door het RMT is aangegeven dat als de niet toepasbare grond alsnog toegepast zou gaan worden proces verbaal op wordt gemaakt.

Tweede Kamer

Beleid en regelgeving

BRL's en NEN's

Praktische info

Ketentoezicht grondstromen regio 's-Hertogenbosch (Gemeente 's-Hertogenbosch, 3 november)

'S-HERTOGENBOSCH - In 2010 is de gemeente 's-Hertogenbosch benaderd door de Brabantse handhavingsamenwerking om een project op te starten in het kader van toezicht en grondstromen.

In het voorjaar van 2011 is door 6 gemeenten in de regio 's-Hertogenbosch gestart met dit project. Dit project is onder leiding van de gemeente 's-Hertogenbosch uitgevoerd. Het evaluatieverslag is inmiddels gereed en hier digitaal beschikbaar.

De gemeenten Boxtel, Maasdonk, Sint-Michielsgestel, Heusden, Oss en 's-Hertogenbosch werkten nauw samen met de handhavingpartners de Provincie Noord Brabant, VROM-Inspectie, Waterschap Aa en Maas en politie Brabant-Noord. Het project werd organisatorisch ondersteund door Servicepunt Handhaving Noord-Brabant.

Doel

Voorafgaand aan het project hadden de projectleiders Simone van Dooren en Marcha Bierhof de volgende doelstelling: "de deelnemende gemeenten basiskennis op te laten doen van het Besluit bodemkwaliteit en dat deze gemeenten, na het project, zelfstandig kunnen optreden op overtredingen van dit besluit".

Uitvoering

Drie deelnemende gemeenten zijn binnen hun eigen gemeente op zoek gegaan naar willekeurige toepassingen/opslagen van grond/baggerspecie en bouwstoffen. Uit 5 van de 7 toepassingen/opslagen is geconstateerd dat geen melding in het kader van het Besluit bodemkwaliteit is ingediend.

Vier deelnemende gemeenten zijn samen met de handhavingpartners op controle geweest bij 5 grondbedrijven. De grondbedrijven betroffen hier zowel bedrijfslocaties als overheidslocaties. Bij alle 5 was sprake van het bedoeld of onbedoeld, geheel of gedeeltelijk samenvoegen van partijen grond, zonder dat zij beschikte over de vereiste BRL 9335. Op basis van deze en eerdere constatering van de VROM-inspectie, is door de VROM-inspectie besloten om in november 2011 een actiemaand grondopslag uit te voeren.

RUD

Vastgesteld wordt dat de regels uit het Besluit bodemkwaliteit veelvuldig worden overtreden, zowel door bedrijven als door overheden. Toezicht op het Besluit bodemkwaliteit is een verplichte taak, maar niet ieder bestuur geeft hier prioriteit aan. Veel bevoegde gezagen voeren deze taak niet of nauwelijks uit. Toezicht houden op de eigen organisatie wordt eveneens gezien als een veel voorkomend probleem. Om transparant te kunnen optreden tegen overtredingen op het Besluit bodemkwaliteit, heeft de Minister het voornemen om deze basistaak over te hevelen naar een regionale uitvoeringsdienst (RUD). Op basis van deze transparante manier van toezicht zullen meer overtredingen op het Besluit bodemkwaliteit aan het licht komen.

Contact

Indien u vragen en/of opmerkingen heeft, kunt u contact opnemen met mevrouw S. van Dooren of mevrouw M. Bierhof van de afdeling milieu.

Actiemaand grondopslag (Agentschap.nl, 26 oktober)

DEN HAAG - Er zijn bedrijven en gemeenten in Nederland waar gronddepots partijen grond van onbekende kwaliteit samenvoegen zonder dat zij over de daarvoor benodigde erkenning beschikken.

Dat blijkt uit een onderzoek van de VROM-Inspectie. De Inspectie organiseert daarom in november [een actiemaand 'grondopslag'](#) waarin samen met gemeenten en politie een groot aantal extra controles worden uitgevoerd.

Om toezichthouders en handhavers te ondersteunen, heeft de Bodem+ een webpagina ingericht waar alle informatie over het onderwerp [samenvoegen en splitsen van partijen grond te vinden](#) is.

Ontwerp-BUM en ontwerp-HUM Bodemenergie voor provinciale taken voor inspraak gepubliceerd; reactie mogelijk tot 25 november (SIKB 20-10-2011)

DEN HAAG - Provincies en andere betrokken partijen hebben gewerkt aan richtlijnen voor beschikken en handhaven bij bodemenergiesystemen door provincies

U kunt op de ontwerp-documenten reageren tot 25 november 2011.

Om de toepassing van bodemenergiesystemen te stimuleren hebben diverse overheden en marktpartijen het Samenwerkingsprogramma WKO vastgesteld (zie <http://www.allesoverwko.nl/>). Onderdeel hiervan is het spoor 'kwaliteitsborging'. In dat kader worden ontwikkeld:

- een richtlijn voor het beoordelen van aanvragen en het verlenen van beschikkingen voor bodemenergiesystemen: BesluitvormingsUitvoeringsMethode Bodemenergiesystemen voor provinciale taken (BUM BE, deel 1);
- een richtlijn voor het omgaan met meldingen, het houden van toezicht en het zo nodig handhavend optreden: HandhavingsUitvoeringsMethode Bodemenergiesystemen voor provinciale taken (HUM BE, deel 1);

De ontwerp-BUM BE en ontwerp-HUM BE voor de provinciale taken zijn nu gereed. Zij zijn ontwikkeld in nauwe samenwerking met provincies, marktpartijen, Bodem+ en het ministerie van I&M. Voor meer informatie zie de toelichting op beide documenten.

Ook voor gemeentelijke taken bij bodemenergie worden een BUM BE en een HUM BE ontwikkeld (deel 2). Deze documenten zullen begin 2012 beschikbaar zijn.

Doel en status

Doel is het harmoniseren van de werkwijze van de provincies met betrekking tot vergunningverlening (BUM) en meldingen / toezicht / handhaving (HUM). Dit door het bieden van overzicht (kennisdocument) en door het waar gewenst geven van advies voor het hanteren van de eigen beleidsruimte. Zowel provincies als marktpartijen zijn voorstander van een dergelijke harmonisatie.

De BUM BE en HUM BE zijn richtlijnen (werkdocumenten) voor de taakuitvoering door de provincies. Na verwerking van de ingekomen reacties op de ontwerp-documenten zullen de aangepaste documenten worden voorgelegd aan provinciale bestuurders (IPO-M in afstemming met IPO-W) met het verzoek om te besluiten dat de BUM en HUM leidraad zullen zijn bij het verlenen van watervergunningen, omgevingsvergunningen en ontheffingen resp het toezicht op de naleving.

Reageren

U kunt tot 25 november 2011 reageren op de ontwerp-BUM BE en ontwerp-HUM BE. Uw commentaar kunt u sturen aan SIKB, bij voorkeur per e-mail naar info@sikb.nl; of per post t.a.v. de secretaris van het CCvD Bodembeheer; Postbus 420; 2800 AK Gouda.

SIKB verzoekt u om voor uw reactie gebruik te maken van het format voor uw reactie op de ontwerp-BUM BE en het format voor uw reactie op de ontwerp-HUM BE, ook te vinden bij de ontwerpdocumenten.

Kabels en leidingen in verontreinigde bodem (GPKL, 24 oktober)

DEN HAAG - Dit najaar verschijnt CROW-publicatie 307 "Kabels en leidingen in verontreinigde bodem".

Deze richtlijn gaat over de combinatie van de twee aspecten 'werken aan kabels en leidingen' en '(de mogelijke aanwezigheid van) een verontreinigde bodem'. De inhoud is kort gezegd een specifiek op lijninfrastructuur toegespitst afwegingskader, met als doel werkzaamheden zo efficiënt en effectief mogen te laten verlopen, daarbij uitdrukkelijk rekening houdend met mogelijke complicaties als gevolg van een verontreinigde bodem.

De te doorlopen stappen sluiten volledig aan bij de bestaande richtlijnen en wettelijke verplichtingen. Er zijn geen nieuwe eisen geformuleerd. De bestaande verplichtingen zijn gecombineerd en in een stroomschema met toelichting specifiek en expliciet gemaakt.

Gezamenlijk initiatief

De ontwikkeling van deze richtlijn was nodig omdat aandacht voor bodemverontreiniging bij (het voorbereiden van) werken aan lijninfrastructuur niet altijd vanzelfsprekend is. De druk om het werk klaar te krijgen domineert soms ten koste van veiligheid en milieu. Deze richtlijn legt de basis voor een voor vele partijen acceptabel niveau van milieu- en veiligheidsmaatregelen. Het initiatief voor deze richtlijn is genomen door het Kabel- en Leidingoverleg (KLO) en het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen (GPKL), gemeenten en de nutskoepels VEWIN en Netbeheer Nederland. [Raadpleeg hier de samenstelling van de werkgroep.](#)

Aanbeveling voor gemeenten

In het kielzog van het verschijnen van deze richtlijn, is tevens een [praktisch advies](#) opgesteld voor gemeenten om hun interne procesgang m.b.t. werken aan kabels en leidingen in openbare grond te verbeteren.

De aanbeveling sluit aan op het gedachtengoed van [vroegtijdige afstemming / regie in de ondergrond](#).

Juridische info

Cursussen

Zie voor een actueel cursusaanbod op het terrein van Bodem de site van de Bodembreedacademie. <http://www.bodembreedacademie.nl/>

Bodemnieuws uit (dag)bladen, van radio, tv en internet

Den Bosch vindt regels voor grondboren te star (Brabants Dagblad 7-11-2011)

DEN BOSCH - De gemeente Den Bosch vindt de regels die de provincie heeft opgesteld voor het grondboringen in het gebied rond Heinekenfabriek in Den Bosch te star. Dat laten B. en W. weten in een reactie op de nieuwe milieuverordening van de provincie. Heineken gebruikt grondwater voor de productie van bier in Den Bosch.

GS hebben voor een groot gebied rond de fabriek regels vastgesteld om de diepere kleilaag, en zo het grondwater, te beschermen

De Bossche bezwaren gelden onder meer de maximale diepte voor gesloten bodemsystemen. Daarbij wordt de temperatuur van grondwater benut voor verwarming en koeling van gebouwen. De provincie wil hiervoor een diepte van maximaal 50 meter toestaan, de gemeente staat op 80 meter.

Noordelijke Netwerkdag Besluit bodemkwaliteit (Agentschap.nl, 25 oktober)

ASSEN - Op 13 oktober, in Assen, namen 160 medewerkers van gemeenten en waterschappen deel aan de 'Noordelijke Netwerkdag Besluit Bodemkwaliteit'.

Tijdens deze dag werd o.a. stilgestaan bij wat het ILB heeft opgeleverd en hoe het Bbk in de dagelijkse praktijk kan worden uitgevoerd.

In Groningen, Fryslân, Drenthe en Overijssel is hard gewerkt aan de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Hierbij is door gemeenten en waterschappen gebruik gemaakt van de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB). Omdat de ILB per 1 december as. stopt, hebben vier ILB-adviseurs i.s.m. de provincie Drenthe de 'Noordelijke Netwerkdag Besluit Bodemkwaliteit' georganiseerd.

Op deze dag waren ruim 160 deelnemers aanwezig, afkomstig van gemeenten, waterschappen en provincies. Tijdens het ochtendprogramma, met Henk van Zoelen van Bodem+ als dagvoorzitter, lieten vier sprekers hun licht schijnen over de vier rode draden uit de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit, namelijk "goed opdrachtgeverschap", "goed uitvoeren", "goed handhaven" en "goed bodembeleid".

In het middagdeel werd in 12 workshops nader ingegaan op de verschillende thema's. Ook is veel aandacht besteed aan toezicht en handhaving. Net als voorgaande jaren brengen de VROM-Inspectie, de Inspectie Verkeer en Waterstaat en Bodem+ toezicht en handhaving weer onder de aandacht. Voor de noordelijke regio is dankbaar gebruik gemaakt van deze 'Noordelijke Netwerkdag'. Op 18 en 27 oktober vonden de andere twee regiodagen plaats, in resp. Den Bosch en Haarlem.

Meer informatie over deze dag en andere regiodagen vindt u op de websites van [Omgevingsatelier](#), [VROM-Inspectie](#), [LOM](#) en [Brabantse handhavingsamenwerking](#).

Grondwerkbedrijf stortte vervuilde compost: boete (Meppeler Courant 26-10-2011)

Rouveen – De economische politierechter in Zwolle heeft dinsdag een grondwerkbedrijf uit Rouveen een boete van 650 euro opgelegd, omdat ze vervuilde compost uitstrooide over een landbouwperceel in Balkbrug.

Het bleek om een verkeerd geleverde partij van een groenrecyclingsbedrijf te gaan. De grond bevatte nog blikjes, plastic en ander afval. Het grondwerkbedrijf werd ervoor verantwoordelijk gehouden omdat ze de vervuilde grond toch heeft uitgestrooid op landbouwgrond. Het compostbedrijf had op haar beurt de grond nooit mogen leveren aan het grondwerkbedrijf. Het grondverwerkingsbedrijf verklaarde na het voorval dat ze de fout over het hoofd hadden gezien. Het bedrijf verscheen dinsdag te laat in de rechtbank, om haar woordje te doen. De economische politierechter had toen al, conform de strafeis, uitspraak gedaan.

GRONINGEN - De provincie Groningen laat een extern bureau opnieuw kijken naar de vergunningen van risicovolle bedrijven. (RTV Noord 25-10-2011)

Eerder onderzocht de provincie zelf al al de situatie van zo'n 30 bedrijven. Het gaat hierbij voornamelijk om chemische bedrijven, afvalverwerkende bedrijven en olie verwerkende bedrijven. Aanleiding is de situatie van het bedrijf North Refinery waar de provincie veel steken heeft laten vallen. Woensdagochtend vergadert Provinciale Staten in een commissie over de kwestie. Daarbij zal ook de kwestie North Refinery opnieuw aan de orde komen.

OM vordert één miljoen euro van uienbedrijf Top 's-Gravenpolder (PZC 21-10-2011)

MIDDELBURG - Het Openbaar Ministerie vordert één miljoen euro terug van uienbedrijf Top uit 's-Gravenpolder.

Het bedrijf wordt verweten in 2005 en 2006 schadelijke afvalstoffen in de bodem te hebben gebracht. Het ging over het uitrijden van uiensap op gronden van zeven boeren. Dat was in strijd met milieuwetgeving.

Volgens het OM heeft TOP op een goedkope manier geprobeerd van afvalstoffen af te komen. Het voordeel dat daarmee volgens justitie is behaald - één miljoen euro - wil het OM terugvorderen, bleek donderdag tijdens de zitting. Daarnaast eist het OM geldboetes voor de verdachten van TOP, omdat met afleveringsbewijzen gesjoemeld zou zijn. Voor de twee verantwoordelijken van het uienbedrijf gaat om in totaal 5000 euro. Op het transportbedrijf vordert het OM 25.000 euro.

Voor de zeven boeren die het uiensap hadden afgenomen, vroeg het OM ontslag van rechtsvervolging, omdat het gebruik van uiensap als meststof indertijd weliswaar strafbaar was, maar sinds december vorig jaar wordt toegestaan.

Driekwart van WKO-installaties niet in orde (Cobouw 20-10-2011)

Den Haag - Bijna driekwart van de in Nederland aanlegde installaties voor warmte/koude-opslag in de bodem functioneert niet naar behoren.

Onderzoek door de overheid heeft dat aangetoond. Installatiebedrijven spelen hier op in. Eén daarvan is Kuijpers, dat zijn hoofdvestiging in Helmond heeft. Manager duurzame energie Bob Bloemers geeft aan dat uit een onderzoek van Senter Novem (nu Agentschap NL, red.) blijkt dat 70 procent van de installaties niet optimaal is afgesteld. Kuijpers heeft de software in huis om een installatie actief te monitoren en specialisten om data te kunnen beoordelen. Met deze gegevens in de hand kan een monteur vervolgens aan de slag om de afstelling te optimaliseren.

Het aantal wko-installaties zal van 2400 nu toenemen tot 20.000 in 2020, is de verwachting. De Tweede Kamer werkt aan een herziening van de wet- en regelgeving op het gebied van bodemenergiesystemen. Deze moet volgend jaar van kracht worden en betreft met name de vereenvoudiging van de vergunningverlening.

Bodemsignalen

De inspecties van Vrom en Verkeer en Waterstaat hebben een elektronisch meldpunt voor het afgeven van bodemsignalen in het leven geroepen. Met behulp van een elektronisch formulier kunt u een signaal afgeven over het mogelijk overtreden van een wettelijk voorschrift over grond, bagger en/of bouwstoffen. Dit kan zijn het gebruiken van verdachte grond, het niet laten keuren

van ondergrondse installaties of het onjuist handelen van een zogenoemde bodemintermediair. Bodemintermediairs zijn bijvoorbeeld monsternemers, laboratoria, adviesbureaus, grondbanken en aannemers actief op het gebied van toepassing bouwstoffen of bodembeheer en grondverzet. De inspecties beoordelen het door u afgegeven signaal. Eventueel kan de inspectie contact met u opnemen voor meer informatie.

In grote lijnen wordt als volgt gewerkt. Als er een signaal bij het Toezichtloket Bodem binnenkomt wordt eerst nagegaan wat er aan de hand is. Hierover wordt standaard met de indiener van het signaal contact opgenomen. Gekeken wordt naar de ernst van de overtreding en er wordt nagegaan of er sprake is van recidive. Deze 'intake' van een signaal leidt óf tot nader onderzoek óf tot de beslissing om het signaal ten behoeve van analyse op te slaan. Hiermee wordt het mogelijk om recidive te herkennen.

Een signaal kan ook worden doorgeleid naar een Certificerende Instelling of er kan bijvoorbeeld aan het decentrale bevoegd gezag, worden gevraagd om –onderdelen van- het signaal op te pakken. Wanneer er sprake is van zeer ernstige structurele overtredingen wordt een signaal doorgeleid naar een interventieteam (toezicht) en/of naar opsporingsinstanties.

Het formulier Bodemsignaal is eind 2009 vernieuwd om het gebruiksvriendelijker te maken.

De link http://www.vrominspectie.nl/contact/vrominspectie_meldpunt/index.aspx#ref-vrom leidt u automatisch naar het elektronisch meldpunt.

Wilt u een mogelijke overtreding liever anoniem melden, dan kan dat via [Meld Misdaad Anoniem](#).

Bodemlinks

<http://www.agentschapnl.nl/programmas-regelingen/bodem> (Bodemplus)

<http://www.sikb.nl/>

<http://www.bodembreedacademie.nl/>

<http://www2.nen.nl/nen/servlet/dispatcher.Dispatcher?id=HOME> (NEN)

http://www.platformbodembeheer.nl/PBB_frame.html

<http://www.skbodem.nl/> (Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem)

<http://www.lom.nl/>

<http://www.lma.nl/>

<http://www.platformtoezichtbodembeheer.nl/>

<http://www.baggernet.info/>

<http://www.bodem-europa.nl/>

<http://www.bouwkwaliteit.nl> (Stichting Bouwkwaliteit)

<http://www.bodemrichtlijn.nl>

<http://www.bodemloket.nl/>

www.schreurs-uitgeverij.nl

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bodem-en-ondergrond>

www.bodemconvenant.nl (Uitvoeringsprogramma van het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid)

<http://www.vrominspectie.nl>.

<http://www.lap2.nl/>

<http://www.handhavingsportaal.nl/bodemsanering>

www.vromtotaal.nl/

<http://www.soilpedia.nl/>

www.allesoverwko.nl

<http://wetten.overheid.nl/zoeken/>

www.baggernet.info

<http://www.expertisebodemenondergrond.nl/>

www.VoordatUBegintMetBodemsaneren.nl

Disclaimer

De VI-Bodemnieuwsbrief wordt met zorg samengesteld. De Vrom-Inspectie aanvaardt echter geen enkele aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van onjuistheid of onvolledigheid (in de meest ruime zin des woords) van in deze nieuwsbrief opgenomen informatie.